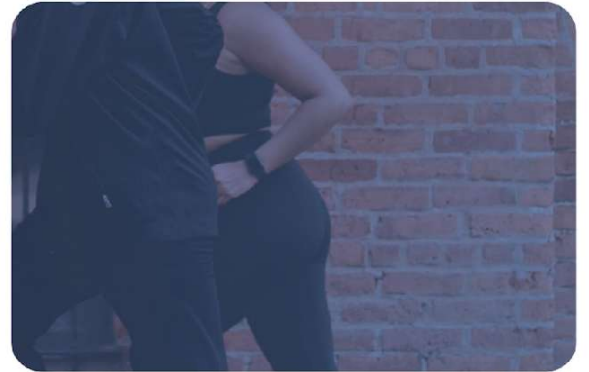

sport4prisons

Szekunder és terep kutatási jelentés Összefoglaló

Szerzők: Heloisa Becker, Claire Machan és Ana Rita Pires
IPS_Innovatív börtönrendszerek

2026. február

Bevezetés

Annak ellenére, hogy tudományosan igazolt a sportalapú és oktatási eszközök rehabilitációt támogató szerepe a büntetés-végrehajtási intézetekben, a fogvatartottak kompetencia- és készségfejlesztését hatékonyan támogató módszerek alkalmazásában továbbra is jelentős gyakorlati hiányosságok tapasztalhatók.

A **Sport4Prisons** projekt célja e hiányosságok kezelése egy innovatív, sportalapú módszertan kidolgozásán, bevezetésén és értékelésén keresztül. A módszertan a fogvatartottak kompetenciáinak mérésére és fejlesztésére fókuszál, miközben biztosítja, hogy a büntetés-végrehajtási munkatársak és az oktatók rendelkezzenek a hatékony alkalmazáshoz szükséges ismeretekkel és készségekkel.

Ez a *vezetői összefoglaló* a projekt keretében készült két jelentés fő megállapításait szintetizálja¹: a szekunder kutatási jelentést, amely a demográfiai jellemzőket, szakpolitikai kereteket, gyakorlatokat, kulcskompetenciákat és rendszerszintű kihívásokat vizsgálja; valamint a terepkutatási jelentést, amely a Sport4Prisons konzorcium országaiban a büntetés-végrehajtási munkatársak körében végzett felmérések és interjúk legfontosabb eredményeit mutatja be. Az összefoglaló kiemeli a főbb megállapításokat, összehasonlítja Észak-Rajna-Vesztfália (Németország), Magyarország, Portugália és Törökország nézőpontjait, továbbá megvalósítható szakpolitikai és gyakorlati ajánlásokat fogalmaz meg.

¹ A teljes jelentések angol nyelven, valamint a projekt partnerországainak nemzeti nyelveire lefordítva elérhetők a következő címen: <https://www.sport4prisons.eu/project-results.html>

Szekunder kutatás

Háttérinformációk és a legfontosabb megállapítások

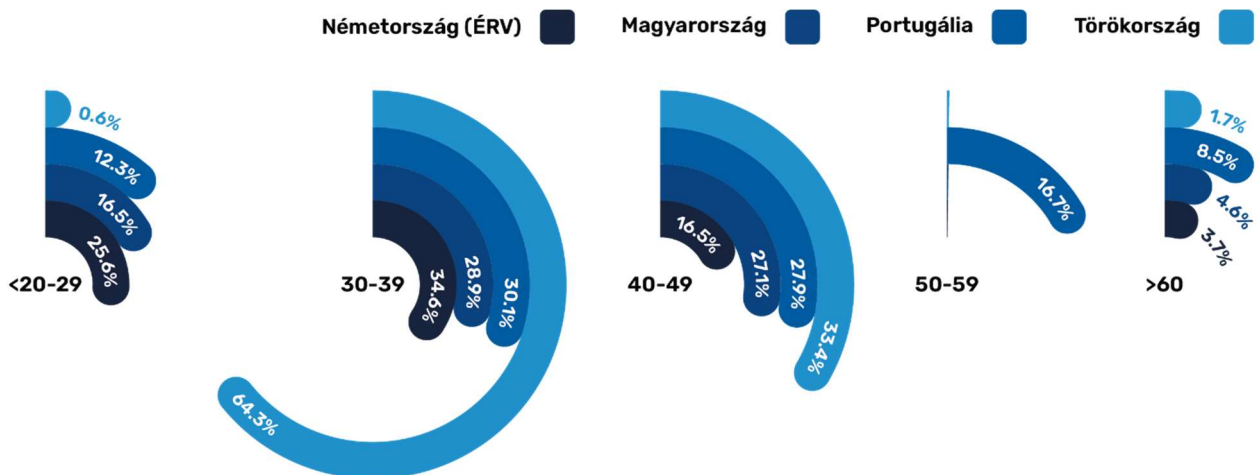
A szekunder kutatás átfogó áttekintést nyújt a részt vevő országok börtönrendszereiről, beleértve a demográfiai mintákat és az azonosított kompetenciakereteket. A legfontosabb megállapítások a következők:

Demográfia

A bebörtönzött személyek többsége 25 és 49 év közötti; a populáció túlnyomórészt férfi (több mint 90%); az iskolai végzettség általában alacsony (több mint 70% nem fejezte be a középiskolát); és a szabadságuktól megfosztott személyek többsége az adott ország állampolgára.

1. ÁBRA

A fogvatartottak életkor szerinti megoszlása (országok közötti összehasonlítás)

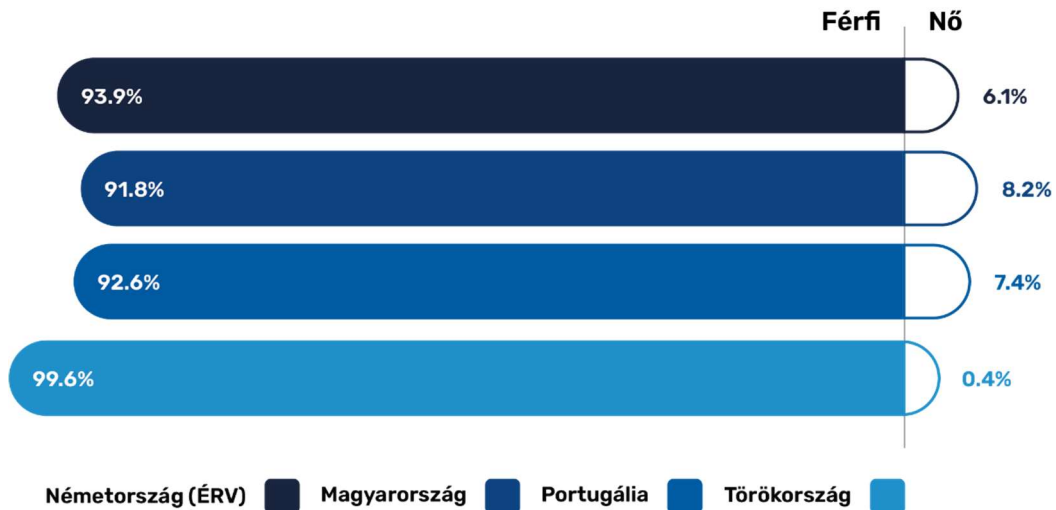

Megjegyzés: A németországi adatok Észak-Rajna-Vesztfália tartományra vonatkoznak.

2. ÁBRA

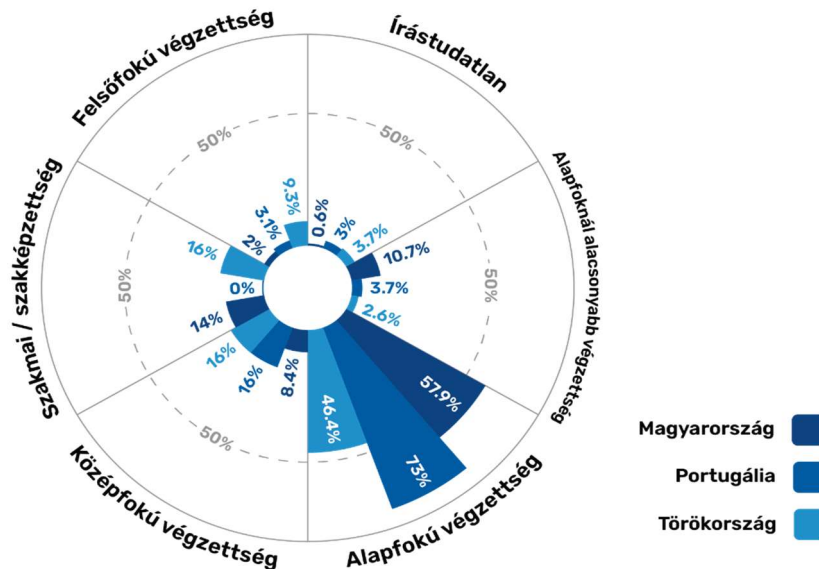
A fogvatartottak nemek szerinti megoszlása (országok közötti összehasonlítás)

Megjegyzés: A németországi adatok Észak-Rajna-Vesztfália tartományra vonatkoznak.

3. ÁBRA

A fogvatartottak iskolázottsági szintje (országok közötti összehasonlítás)

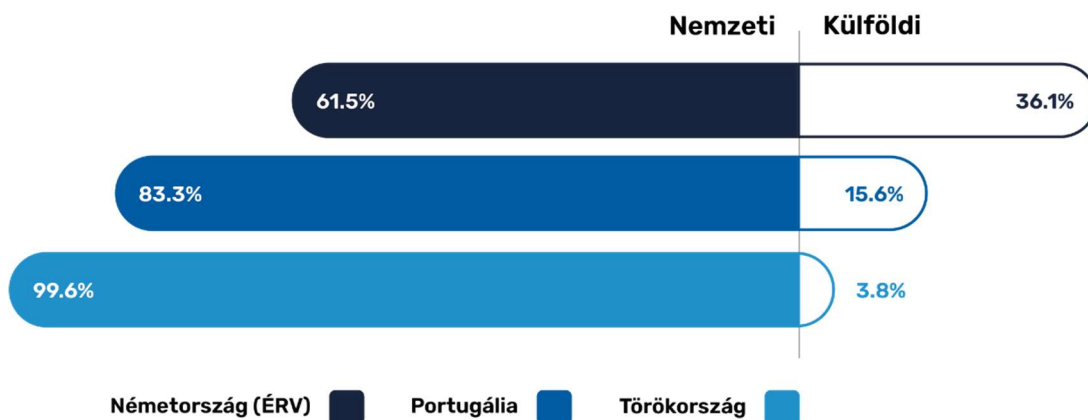
Megjegyzés: Németországra (Észak-Rajna-Vesztfália) vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre.

4. ÁBRA

A fogvatartottak nemzetiség szerinti megoszlása (országok közötti összehasonlítás)

Megjegyzés: Magyarországra vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre.

Szakpolitikai keretek

Németország és Magyarország jól megalapozott jogi és intézményi keretek között működik, amelyek támogatják a rehabilitációt; Portugália egyensúlyt teremt a biztonsági követelmények és a képzési és képesítési programok iránti erős elkötelezettség között; Törökország pedig rendszerszinten integrálja az oktatást és a szakképzést a büntetés-végrehajtási rendszerbe.

Meglévő kompetenciaterületek

A legfontosabb területek a következők:

	Személyes és társadalmi	Oktatási	Szakmai	Állampolgári és digitális
Németország	Önbizalom, érzelmek szabályozása, kommunikáció	Írás-olvasás, számolás, nyelv	Műszaki készségek, problémamegoldás	Pénzügyi ismeretek, digitális készségek

Magyarország	Kommunikáció, konfliktuskezelés, érzelmi szabályozás	Írás-olvasás, számolás	Munkaerőkölc, felelősség	Pénzügyi ismeretek
Portugália	Motiváció, csapatmunka, érzelmi szabályozás	Írás-olvasás, számolás	Technikai készségek, alkalmazkodó képesség	Digitális készségek
Törökország	Haragkezelés, érzelmi szabályozás, tisztelet	Írás-olvasás	Szakmai készségek	Digitális készségek

1. táblázat: A partnerségi országokban azonosított kulcsfontosságú kompetenciaterületek.

A négy országban a **kompetenciák fejlesztését** a börtönökben oktatás, szakképzés, pszichoszociális támogatás és reintegrációs programok kombinációjával valósítják meg, bár az egyes országok eltérő hangsúlyt fektetnek ezekre.

 Németország (Észak-Rajna-Vesztfália) – miközben elismerik, hogy a gyakorlati megvalósítás mértéke az egyes intézmények között jelentős eltéréseket mutat – egy magas szinten strukturált modellt alkalmaznak, amely integrálja a formális oktatást, a tanúsított szakképzési programokat, a digitális tanulási eszközöket (például az ELIS rendszert), valamint a viselkedésformáló beavatkozásokat.

 Magyarország hasonlóképpen átfogó oktatási kínálatot és a munkaerőpiaci igényekhez igazodó szakképzési programokat biztosít, amelyeket pszichoszociális támogatási, kreatív és resztoratív megközelítések egészítenek ki.

 Portugália a felnőttoktatás és a szakképzés bővítésére helyezi a hangsúlyt, különös tekintettel a fiatalabb korosztályokra, nemzetközileg elismert képesítésekre építve, valamint az Oktatási Minisztériummal kialakított partnerségek révén.

 Törökország egy rendszerszinten felépített keretrendszert alkalmaz, amely magában foglalja a kötelező írástudási programokat, a formális és nem

formális oktatást, a széles körű szakképesítési lehetőségeket, a spirituális támogatást, valamint a kulturális tevékenységeket.

Összegzésként a megállapítások rámutatnak arra, hogy a partnerországokban a hatékony rehabilitációs stratégiák kialakítása és megvalósítása rendkívül összetett feladat. Bár valamennyi ország elismeri a kompetenciafejlesztés kulcsszerepét a reintegrációban, továbbra is jelentős kihívások állnak fenn, különösen strukturális, oktatási és pszichoszociális területeken. Ide tartozik a szabadulást követően tapasztalható tartós stigmatizáció, valamint a szakpolitikai keretekben, az erőforrások rendelkezésre állásában és a programok végrehajtásában fennálló egyenlőtlenségek, amelyek továbbra is akadályozzák az előrelépést.

A kutatási folyamat egyik kulcsfontosságú eleme a büntetés-végrehajtási intézményekkel való bizalmi kapcsolat kialakítása volt, amelyet világos kommunikáció és átlátható együttműködés alapozott meg, biztosítva, hogy a megállapítások a lehető legmegbízhatóbb és leghrealisztikusabb adatokon alapuljanak.

Miért fontos ez?

A sikeres reintegrációhoz több területet átfogó kompetenciák együttesére van szükség – ideértve a személyes, társadalmi, szakmai, oktatási és állampolgári készségeket. Ezek alapját az alapkompentenciák fejlesztése és a foglalkoztathatóságot támogató képzések adják, amelyeket hatékonyan egészítenek ki olyan megközelítések, mint a szakmai pályaorientáció és a pszichoszociális támogatás.

Mindez rámutat arra, hogy kezelni kell azokat az általános és helyi sajátosságokból adódó akadályokat, amelyek gátolják e kezdeményezések folytonosságát, hatékonyságát és széles körű alkalmazását.

Terepkutatás

Megállapítások és adatok

A terepkutatás a négy partner országban végzett felmérések (N = 52) és interjúk (N = 33) eredményeire támaszkodott. Az eredmények jelentős országok közötti eltéréseket mutatnak.

Az 1–5-ös skálán a válaszadók különböző prioritási kompetenciákat jelöltek meg: a problémamegoldást és a felelősségvállalást Németországban értékelték a legmagasabban (4,55), a kommunikációt és a konfliktuskezelést Magyarországon (4,69), a motivációt Portugáliában (4,86), a kommunikációt pedig Törökországban (4,33).

Problémamegoldás
és felelősségvállalás

Németország
4.55

Kommunikáció és
konfliktuskezelés

Magyarország
4.69

Motiváció

Portugália
4.86

Kommunikáció

Törökország
4.33

A sportot széles körben a csapatmunka és az érzelmi szabályozás elősegítésének hatékony eszközeként tartották számon, a legmagasabb értékelést Portugália (4,86) és Németország (4,73) kapta.

Csapatmunka és érzelmi szabályozás elősegítése

Portugália
4.86

Németország
4.73

„Természetesen nem szabad megfélelkezni olyan készségekről, mint a konfliktuskezelés és a csapatmunka; ezeken a területeken való további fejlődés mindig előnyös.”

Interjúalany Németországban

A szekunder kutatás eredményeihez hasonlóan a legfontosabb akadályok között szerepelt a bv. munkatársak hiánya, a büntető jellegű intézményi kultúra, valamint a biztonsággal vagy az erőforrásokkal kapcsolatos korlátok.

„Kevés a kolléga, kevés az államilag támogatott szakember, ami korlátozza a lehetőségeket. Az intézményben nincs elég bv. munkatárs, és kevés alkalmazottal nagy mennyiségű munkát kell elvégezni. Mivel mindannyian túlterheltek vagyunk, sok dolog nem fejleszthető a szükséges mértékben”.

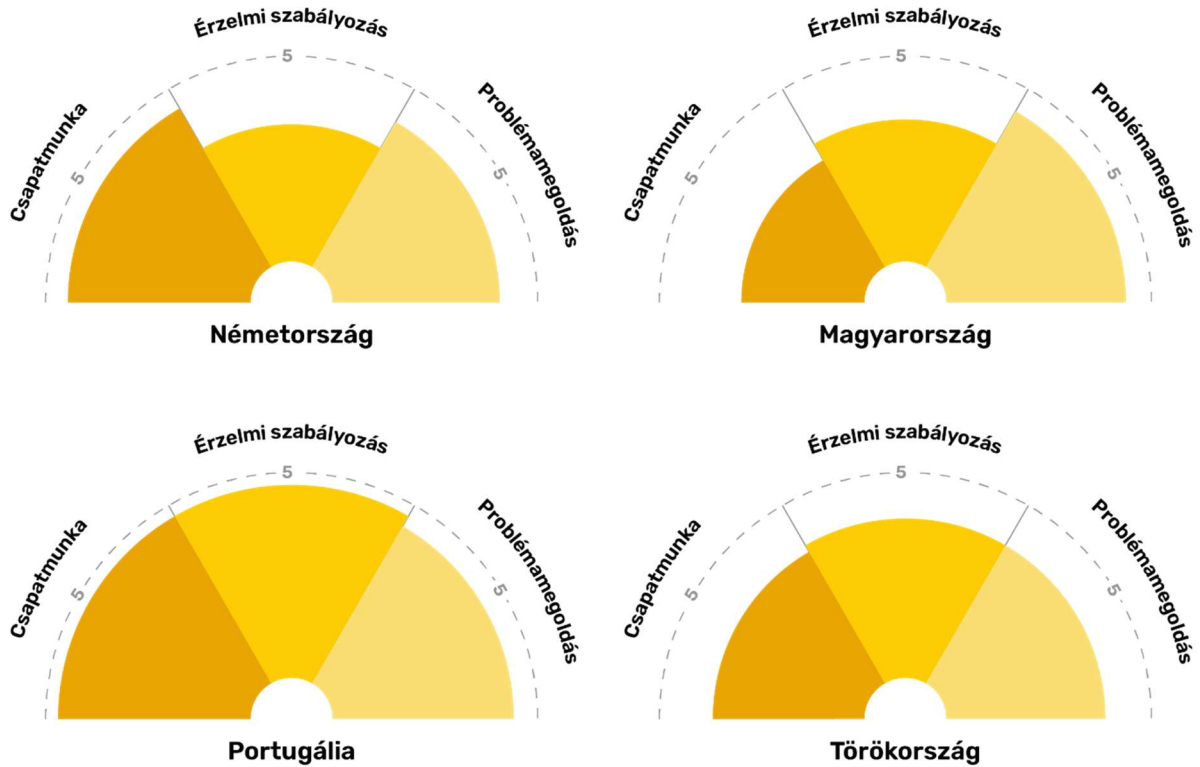
Interjúalany Magyarországon

A kvalitatív eredmények tovább erősítették a partnerországok közötti rendszerszintű különbségeket: Törökország jól strukturált értékelési és tanúsítási rendszerekkel rendelkezik; Németország (Észak-Rajna–Vesztfália) vegyes, ugyanakkor ígéretes gyakorlatokat mutat, ahol a sport és a konfliktuskezelés rehabilitációs eszközként jelenik meg a büntetés-végrehajtási intézményekben zajló oktatás mellett, miközben a kompetenciák diagnosztikai értékelése a strukturált programoktól az egyénre szabott megközelítésekig terjed, és az alkalmazás mértéke az egyes intézmények között eltérő; Magyarország az

innovatív szolgáltatások biztosításában nagymértékben támaszkodik nem kormányzati szervezetekre; Portugália pedig továbbra is erősen bürokratikus működésű, és viszonylag elszigetelt a nemzetközi fejleménytől.

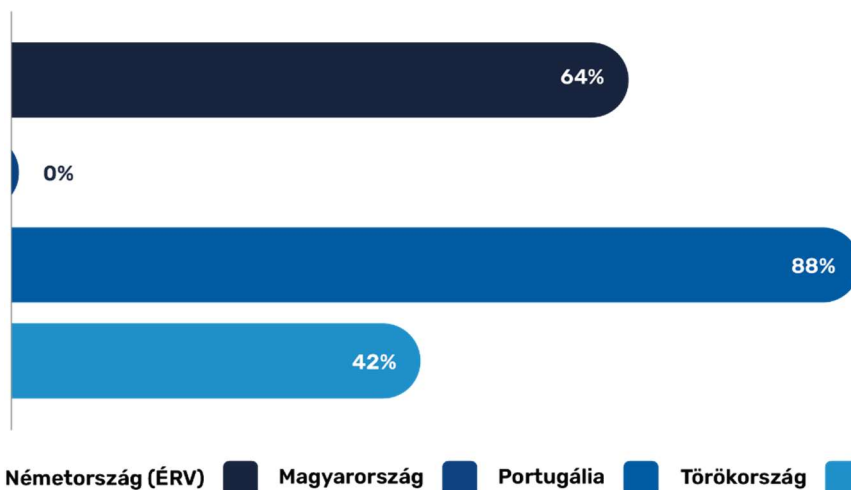
5. ÁBRA

A Sport4Prisons partnerségi országokban a sport révén fejlesztett kompetenciák

6. ÁBRA

Strukturált kompetenciafejlesztő eszközök alkalmazása a Sport4Prisons partnerségi országokban

Megjegyzés: Magyarország – nem azonosítottak rendszeres használatot (0%).

Fontos hangsúlyozni, hogy a partnerországokban a strukturált kompetenciafejlesztési módszerek alkalmazásában mutatkozó eltérések nem értelmezhetők kizárólag az intézmények vagy a bv. munkatársak részéről tapasztalható hajlandóság vagy elkötelezettség hiányaként. Az eltérő kontextusokban ugyanis olyan gyakorlati és rendszerszintű tényezők, mint a munkaerő kapacitások terheltsége, a jogi és adminisztratív dokumentációs követelmények, valamint a párhuzamos jelentési rendszerek együttes jelenléte, jelentős mértékben befolyásolják a megvalósítás gyakorlatát. Ezek a kontextuális korlátok hozzájárulnak az alkalmazásbeli különbségek megértéséhez, és rámutatnak arra, hogy a végrehajtási mintázatok értelmezése csak az adott szervezeti és szabályozási keretek figyelembevételével lehetséges.

Miért fontos ez?

Az eredmények azt mutatják, hogy bár a sportot széles körben elismerik a börtönökben a kulcsfontosságú kompetenciák fejlesztésének hatékony eszközeként, annak gyakorlati alkalmazása és rendszerszintű beépítése országoként jelentősen eltér.

A strukturált kompetenciafejlesztő eszközök nem egységes használata, valamint a tartós intézményi akadályok jelenléte miatt az elért hatások nem mindenhol azonosak, és nehezen ültethetők át más környezetekbe.

A közös kihívások és a helyi sajátosságok feltárása kulcsfontosságú egy olyan közös, jól működő és tapasztalatokra épülő módszertan kialakításához, amely alkalmazkodik a különböző nemzeti rendszerekhez, és javítja a beavatkozások hatékonyságát és hosszú távú fenntarthatóságát.

Stratégiai betekintés

Az elemzés több **közösmintázatot** azonosít a partnerországok között.

A sport következetesen erős motivációs belépési pontként jelenik meg a részvétel ösztönzésében, miközben a csapatmunka és az érzelmi szabályozás kiemelt fejlesztési területek.

Ugyanakkor a bv. munkatársak létszám hiánya komoly akadályt jelent, amely jelentősen korlátozza a kompetenciafejlesztő programok hatékony megvalósítását..

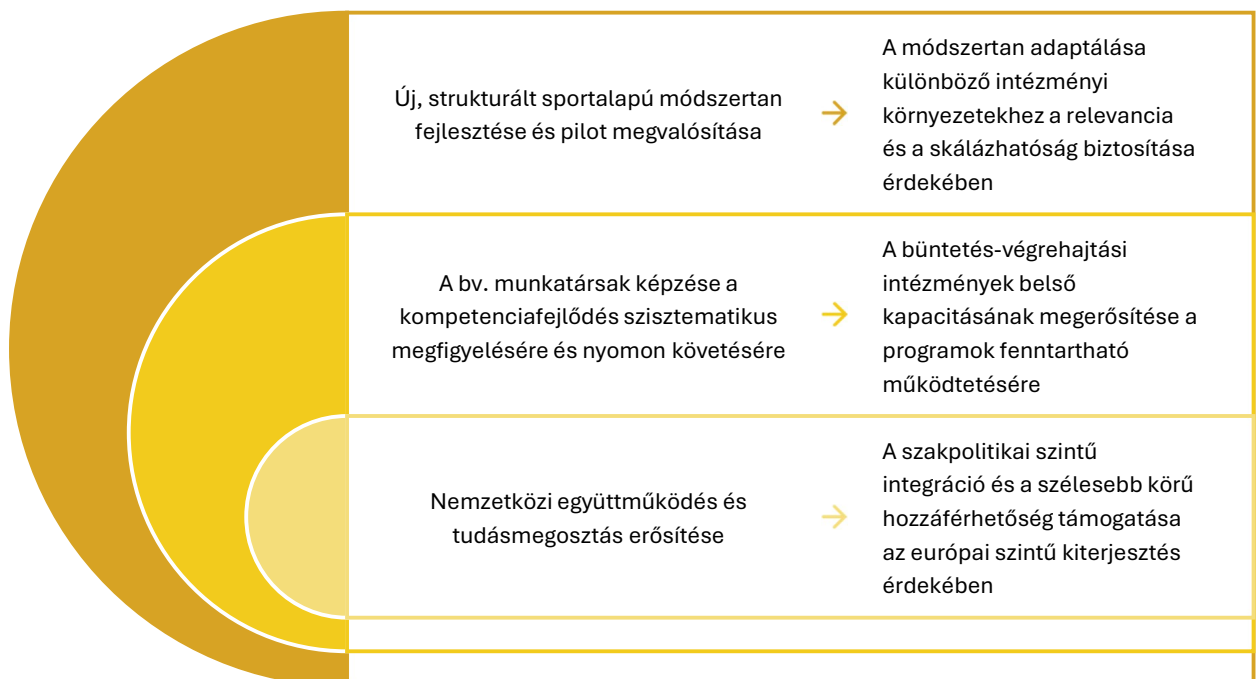
A különbségek egyértelműen kirajzolódnak:

Törökország fejlett diagnosztikai és tanúsítási rendszerekkel rendelkezik, Portugália kevésbé egységes módszertani megközelítést alkalmaz, míg Németország és Magyarország esetében inkább részleges, széttagolt gyakorlatok figyelhetők meg.

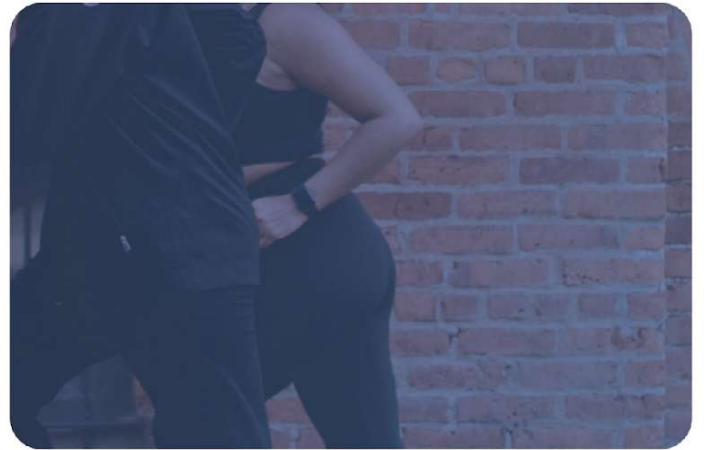
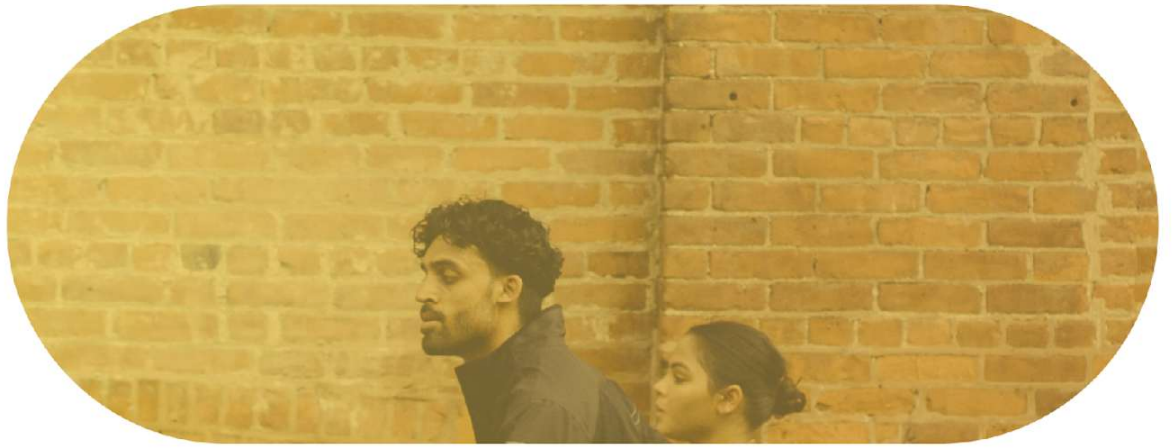
Törökország fejlett diagnosztikai és tanúsítási rendszerekkel rendelkezik, Portugália kevésbé egységes módszertani megközelítést alkalmaz, míg Németország és Magyarország esetében inkább részleges, széttagolt gyakorlatok figyelhetők meg.

Következtetések és következő lépések

A **Sport4Prison** projekt rámutat a sport jelentős potenciáljára mint pedagógiai és rehabilitációs eszközre a büntetés-végrehajtási környezetben. A projekt következő fázisai az alábbiakat foglalják magukban:

A projekt megfelelő alapot teremt a feltárt hiányosságok kezelésére, és hozzájárul a fogvatartottak fenntartható reintegrációját támogató megközelítések megerősítéséhez.

sport4prisons

New sports method for prisons as a tool to support competency development, positive values, thus the reintegration of prisoners into society

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Commission. Neither the European Union nor the European Commission can be held responsible for them.